

โรคไต ใครว่ายาก

อธิบายทุกอย่างเกี่ยวกับโรคไต

ไตวายเฉียบพลัน ไตวายเรื้อรัง สาเหตุของโรคไต การชะลอไตเสื่อม
อาหารโรคไต การฟอกเลือด การล้างไตทางหน้าท้อง การปลูกถ่ายไต
รวมถึงรู้จัก 4 ยาหลักที่ชะลอไตเสื่อม แล้วเรื่องของโรคไต จะไม่ใช่เรื่องยากอีกต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) นพ.พัชรดนัย ศิริวงศ์รังสรรค์
อายุรแพทย์โรคไต และเจ้าของช่อง YouTube ค่ายกับหมอ

โรคไตใครว่ายาก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) นพ.พัทธดนย์ ศิริวงศ์รังสรรค์

ราคา 225 บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

พัทธดนย์ ศิริวงศ์รังสรรค์.

โรคไตใครว่ายาก.--กรุงเทพฯ : เพชรประกาย, 2568.

160 หน้า.

1. ไต--โรค. I. ชื่อเรื่อง.

616.61

ISBN 978-616-609-227-1

ที่ปรึกษากฎหมาย	อนันต์ แยมเกษร น.บ. น.ม. น.ศ.ม.
บรรณาธิการอำนวยการ	ชรอใจ คันธพรศิริ
บรรณาธิการบริหาร	สิริพันธุ์ ศรีอรุณศักดิ์
ผู้เขียน	ผศ.นพ.พัทธดนย์ ศิริวงศ์รังสรรค์
บรรณาธิการ	สทวัสส์ เฉลิมชัยวัฒน์
กองบรรณาธิการ	อังสนา ปรีक्षा วรัญญา บาเปีย
พิสูจน์อักษร	สยมพร ภูมิคอนสาร
ออกแบบปก	Evolution Art
ศิลปกรรม	Evolution Art

© ได้รับการอนุญาตจัดพิมพ์จากเจ้าของลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับเพิ่มเติม) พ.ศ. 2558
ห้ามลอกเลียนส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้ มิเช่นนั้นจะถือว่าละเมิดลิขสิทธิ์และมีความผิดทางอาญา

จัดพิมพ์โดย

สำนักพิมพ์ เพชรประกาย

ในเครือบริษัท เพชรประกาย จำกัด

81 อาคารเพชรประกาย ถนนเสรีไทย แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพฯ 10510

โทรศัพท์ 0 2540 5535 # 114 โทรสาร 0 2540 5568

Homepage : <http://www.phetpragay.com> E-mail : feelgoodbook@hotmail.com

พิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัด รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์

105 ซอยพุทธบูชา 44 ถนนพุทธบูชา แขวงบางมด เขตทุ่งครุ กรุงเทพฯ 10140

จัดจำหน่ายโดย

บริษัท อมรินทร์ บুক เซ็นเตอร์ จำกัด

108 หมู่ที่ 2 ถนนบางกรวย-จنگลอน ตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอบางกรวย นนทบุรี 11130

โทรศัพท์ 0 2423 9999 โทรสาร 0 2449 9561-3

Homepage : <http://www.nalin.com>

“

โรคไตเป็นโรคที่มีรายละเอียด

และการรักษาที่ซับซ้อน...

ดังนั้น การมีความรู้

และความเข้าใจที่ถูกต้อง

จะช่วยส่งเสริมทำให้

ดูแลสุขภาพของตัวเองได้ดีขึ้น

”

คำนิยม

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งมีสัดส่วนประชากรที่อายุมากเพิ่มขึ้น การดูแลตัวเองจึงเป็นสิ่งที่ต้องทำเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีในวัยสูงอายุ โรคไตเป็นหนึ่งในโรคที่พบบ่อยและมีความซับซ้อน ซึ่งยากที่คนทั่วไปจะเข้าใจได้โดยง่าย

หนังสือเรื่อง “โรคไตใครว่ายยาก” โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) นพ.พัทธดนย์ ได้อธิบายเรื่องโรคไตโดยใช้ภาษาที่ทำความเข้าใจได้ง่าย จึงทำให้บุคคลทั่วไปสามารถอ่านได้เข้าใจ รวมทั้งมีภาพประกอบและตารางที่ให้ข้อมูลที่ละเอียด และเนื้อหาครอบคลุมครบถ้วนตั้งแต่เรื่องการทำงานของไต จนถึง การปลูกถ่ายไต

ผมจึงมีความมั่นใจว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน ไม่น่ามาก็น้อย และเป็นหนึ่งในหนังสือที่ควรอ่านและมีเก็บไว้ ซึ่งไม่จำเพาะกับผู้ป่วยโรคไตเท่านั้น แต่รวมถึงบุคคลทั่วไปที่ต้องการศึกษาความรู้ด้านสุขภาพอีกด้วย

สุรเดช บุญตันรัตน์

อดีตผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาปัญญาคม มหาวิทยาลัยมหิดล

คำนิยม

ในมุมมองของผมซึ่งเป็่นนักวิชาการและวิทยากร หลังจากอ่านหนังสือเล่มนี้ ผมคิดว่าผู้เขียนสามารถจับประเด็นที่คนสงสัยเกี่ยวกับโรคไตได้ดี และสอดแทรกคำตอบลงไปในทุกๆ ของหนังสือได้อย่างลงตัว ซึ่งคำถามดังกล่าวคงมีที่มาจากผู้ป่วยที่คุณหมอได้เจอจริงๆ และจากช่องทาง YouTube ของคุณหมอ ซึ่งทำให้หนังสือเล่มนี้แตกต่างกับหนังสือสุขภาพอื่นๆ ผมจึงค่อนข้างมั่นใจว่าหนังสือเล่มนี้จะทำให้คนอ่านสนุกและตอบคำถามต่างๆ เรื่องโรคไตที่ท่านเคยสงสัยได้แน่นอนครับ

ดร.สวัสดิ์ เก่งชน
อดีตรกรรมการผู้จัดการ
บริษัท นูทรีเมดิคส์อินเตอร์เนชั่นแนล (ประเทศไทย)

คำนำสำนักพิมพ์

โรคไต นับเป็นหนึ่งในโรคยอดฮิต ที่แม้อาจไม่อันตรายถึงชีวิต สามารถรักษาได้ แต่ก็สร้างความยุ่งยากให้กับการใช้ชีวิตประจำวันมากทีเดียว การทำความเข้าใจเกี่ยวกับโรคนี้ เพื่อจะได้ดูแลรักษาสุขภาพได้อย่างถูกวิธีจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ทั้งกับตัวผู้ป่วยเอง และผู้ที่มีหน้าที่ดูแลผู้ป่วยโรคไต

ต้องขอขอบคุณคุณหมอมอพัทธดนย์ ศิริวงศ์รังสรรค์ อายุรแพทย์โรคไต และเจ้าของช่อง YouTube “คุยกับหมอ” ที่ได้รวบรวมเรียบเรียงข้อมูลต่างๆ จากประสบการณ์ที่ได้ดูแลรักษาผู้ป่วยโรคไต มาอย่างเป็นหนังสือที่อ่านง่าย ละเอียดและครบทุกด้าน ตั้งแต่การทำงานของไต สาเหตุ อาการ แนวทางการรักษา รวมไปถึงเรื่องของโภชนาการสำหรับผู้ป่วยโรคไต ซึ่งล้วนเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์มาก ทั้งกับผู้ป่วย ผู้ที่สงสัยว่าอาจจะป่วย ผู้ดูแล รวมไปถึงผู้ที่สนใจเรื่องโรคไต และการดูแลรักษาสุขภาพ

ไม่มีใครที่อยากป่วย แต่ถ้าเป็นไปแล้วก็ขอให้อย่าเพิ่งท้อแท้ หดห่อกำลังใจในการใช้ชีวิต การรักษาสุขภาพจิตใจให้แข็งแรงอยู่เสมอ จะเป็นหนึ่งในอาวุธที่ช่วยให้คุณต่อสู้กับโรคภัยต่างๆ ได้อย่างแน่นอน

บรรณาธิการ

คำนำผู้เขียน

โรคไตเป็นหนึ่งในโรคที่พบได้บ่อยในประเทศไทย ปัจจุบันพบว่าประชากรไทยเป็นโรคไตเรื้อรังถึงร้อยละ 17 จากการศึกษามีการประมาณการว่าประชากรไทย 70 ล้านคน ก็จะมีคนเป็นโรคไตถึงประมาณ 10 ล้านคนเลยทีเดียวครับ นอกจากนี้ยังมีคนที่ไตวายจนถึงขั้นต้องบำบัดทดแทนไตด้วยวิธีการฟอกเลือดและฟอกหน้าท้องกว่า 150,000 คนเลยทีเดียวครับ เป็นตัวเลขที่สูงมากเลยใช่ไหมครับ การรักษาด้วยการบำบัดทดแทนไตนั้นย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและอิสระในการใช้ชีวิตที่มีข้อจำกัด ดังนั้นการมีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องก็จะช่วยส่งเสริมทำให้ดูแลสุขภาพของตัวเองได้ดีขึ้นครับ

โรคไตเป็นโรคที่มีรายละเอียดและการรักษาที่ซับซ้อน ปกติหมอจะใช้เวลาอธิบายให้ผู้ป่วยโรคไตใหม่เฉลี่ยประมาณ 30-60 นาทีต่อคนเลยทีเดียวครับ จากประสบการณ์ที่ดูแลคนไข้มากกว่า 10 ปี และการเป็นเจ้าของช่อง Youtube ชื่อว่า “คุยกับหมอ” ซึ่งก็จะมีคนมาโพสถามเป็นประจำ หมอจึงตั้งใจเขียนหนังสือเล่มนี้ขึ้นมาเพื่ออธิบายโรคไต ด้วยภาษาที่คนทั่วไปจะเข้าใจได้ง่าย และได้สอดแทรกการนำไปใช้จริงไว้ด้วย หมอจึงอยากจะขอเชิญชวนทุกคนทั้งที่เป็นโรคไตและไม่เป็นโรคไตมาเพิ่มพูนความรู้ด้วยการอ่านหนังสือเล่มนี้กันครับ

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความสนใจโดยเฉพาะผู้ติดตามหมอในช่อง Youtube “คุยกับหมอ” ทำให้หนังสือเล่มนี้ออกมาเป็นรูปเป็นร่าง หากหนังสือนี้สามารถทำประโยชน์ให้ทุกท่านได้อย่างไร ขอมอบความดีนี้ให้แก่ครูอาจารย์ของหมอทุกท่านที่ได้สอนและให้ความรู้หมอมารับ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) นพ.พัทธนัย ศิริวงศ์รังสรรค์

สารบัญ

บทที่ 1	โตอยู่ที่ไหนและทำหน้าที่อะไร	10
บทที่ 2	โตทำงานได้อย่างไร	14
บทที่ 3	อาการของโรคไตเรื้อรัง	18
บทที่ 4	สาเหตุของโรคไตวายเรื้อรัง	22
บทที่ 5	หมอแนะนำให้เจาะชิ้นเนื้อไต จะเจาะดีหรือไม่?	28
บทที่ 6	แปลผลการตรวจเลือดโรคไตกันเถอะ	34
บทที่ 7	แปลผลการตรวจปัสสาวะกันเถอะ	44
บทที่ 8	ภาวะไตวายเฉียบพลัน	54
บทที่ 9	โรคไตเรื้อรัง	58
บทที่ 10	ระยะของโรคไตเรื้อรัง	62
บทที่ 11	อายุกับโรคไต	66

บทที่ 12	7 วิธีชะลอการเสื่อมของไต	70
บทที่ 13	รู้จัก 4 ยาหลัก ที่ช่วยชะลอไตเสื่อมก่อนจะสายเกินไป	82
บทที่ 14	โอกาสไตวายเมื่อได้รับสารทึบรังสี	96
บทที่ 15	การป้องกันไตวายจากสารทึบรังสี	102
บทที่ 16	โรคไตกินอะไรได้ และห้ามกินอะไร?	106
บทที่ 17	การบำบัดทดแทนไต	120
บทที่ 18	การปลูกถ่ายไต	126
บทที่ 19	โควิด ภัยร้ายของไต	130
บทที่ 20	สมุนไพรกับโรคไต	136
	Q & A กับช่อง YOUTUBE “คุยกับหมอ”	150
	เกี่ยวกับผู้เขียน	156

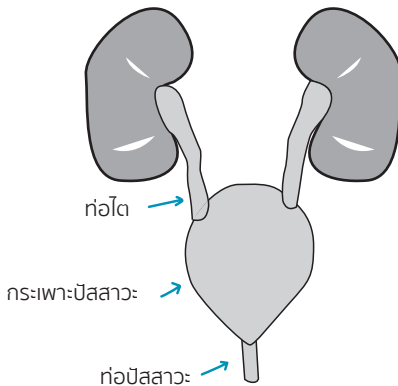
บทที่ 1

ไต่อยู่ที่ไหน
และทำหน้าที่อะไร

ไต เป็นอวัยวะรูปคล้ายถั่ว โดยปกติคนเราจะมีไต 2 ข้างอยู่ตรงบริเวณชายโครงด้านหลังบริเวณบั้นเอว ขนาดยาวประมาณ 10-12 เซนติเมตร ไตแต่ละข้างมีน้ำหนักประมาณ 150 กรัม ไตทั้งสองข้างเชื่อมต่อกับกระเพาะปัสสาวะด้วยท่อไต หลังจากนั้นปัสสาวะจะถูกเก็บไว้ที่กระเพาะปัสสาวะเพื่อรอปัสสาวะออกผ่านทางท่อปัสสาวะดังรูปด้านล่าง

หน้าที่ของไต

- กำจัดของเสีย
- ควบคุมสมดุลน้ำและเกลือแร่
- ช่วยสร้างเม็ดเลือดแดง
- ช่วยในการทำงานของวิตามินดี

โดยคนปกติจะมีท่อไตสองข้าง แต่มีท่อปัสสาวะเพียงท่อเดียว ดังนั้น ถ้าเกิดมีนิ่วอุดที่ท่อไตข้างหนึ่ง ผู้ป่วยจะยังคงมีปัสสาวะได้เนื่องจากท่อไตอีกข้างปกตินั่นเองครับ แต่ถ้ามีนิ่วอุดที่ท่อปัสสาวะผู้ป่วยก็จะมีปัสสาวะเลายนั่นเองครับ

โดยมีหน้าที่หลักๆ 5 อย่างด้วยกันคือ

1. กำจัดของเสียและน้ำส่วนเกิน

ซึ่งของเสียที่ว่าคือสารที่เกิดจากการย่อยสลายอาหารและปฏิกิริยาเคมีในร่างกายของเรานั้นเองครับ จะออกมาอยู่ในรูปของสารที่ชื่อว่ายูเรียเป็นหลัก นอกจากนี้ยังมีสารอื่นๆ เช่น ครีเอตินิน และกรดยูริก นอกจากนั้นยังกำจัดยาและสารพิษอื่นๆ ในร่างกายได้อีกด้วย

2. ควบคุมสมดุลของเกลือแร่ และความเป็นกรดด่างในร่างกายให้เป็นปกติ

โดยร่างกายเราจะมีเกลือแร่ที่สำคัญซึ่งใช้ในการทำงานของร่างกาย เกลือแร่ที่มีความสำคัญ เช่น โซเดียม โพแทสเซียม แคลเซียม และฟอสเฟต เป็นต้น

3. ช่วยในการสร้างเม็ดเลือดแดง

หน้าที่นี้คนส่วนใหญ่ไม่ค่อยทราบกัน คือไตจะสร้างฮอร์โมนตัวหนึ่งที่ชื่อ อิริโทรพอยติน “Erythropoietin” เพื่อช่วยสร้างเม็ดเลือดแดงที่ไขกระดูก ดังนั้นบางคนที่เป็นโรคไตจะมีภาวะซีด คือเม็ดเลือดแดงน้อยกว่าปกติได้ ดังนั้น ผู้ป่วยที่เป็นโรคไตเรื้อรังที่เป็นมากแล้วจึงต้องฉีดยาฮอร์โมน Erythropoietin ทดแทน

4. ช่วยกระตุ้นเปลี่ยนให้วิตามินดีเป็นรูปแบบที่ทำงานได้เต็มที่หรือแอกทีฟฟอร์ม

โดยปกติแล้ววิตามินดีคือ ทำหน้าที่เกี่ยวกับกระดูกและกล้ามเนื้อ แต่จะทำงานได้เต็มที่ที่จะต้องได้รับการเติมหมู่ที่ชื่อว่าหมู่ hydroxy ที่ตำแหน่งที่ 25 ของโมเลกุลที่ตับ และตำแหน่งที่ 1 ของโมเลกุลที่ไต กลายเป็นวิตามินดีที่พร้อมทำหน้าที่ได้เต็มที่ โดยมีชื่อเต็มคือ 1,25-dihydroxyvitamin D ครับ ผู้ป่วยโรคไตบางคนจึงต้องได้รับวิตามินดีเสริมในรูปแบบที่ทำงานได้เต็มที่แล้วนั่นเองครับ

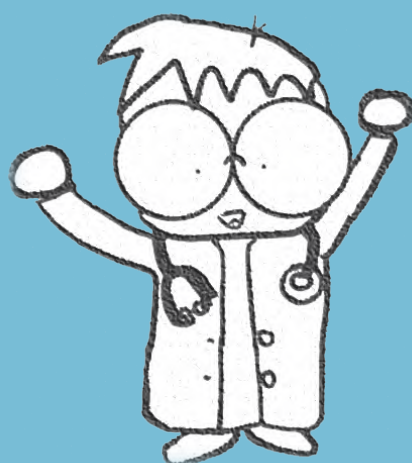
5. ช่วยควบคุมระบบความดันโลหิต

โดยที่ไตจะมีเซลล์ชื่อ เจจี เซลล์ ทำหน้าที่สร้างฮอร์โมนชื่อ เรนิน และเรนินจะหลั่งมากขึ้นถ้ามีเลือดมาเลี้ยงที่ไตลดลง ฮอร์โมนเรนินที่เพิ่มขึ้นจะไปกระตุ้นการทำงานของระบบเรนินและแองจิโอเทนซิน โดยรวมจะทำให้ความดันโลหิตสูงขึ้น หลอดเลือดหดตัวเพิ่มขึ้น มีการดูดกลับของเกลือแร่และน้ำที่ไต และเกิดการกระตุ้นการทำงานของระบบประสาทซิมพาเทติก

บทที่ 2

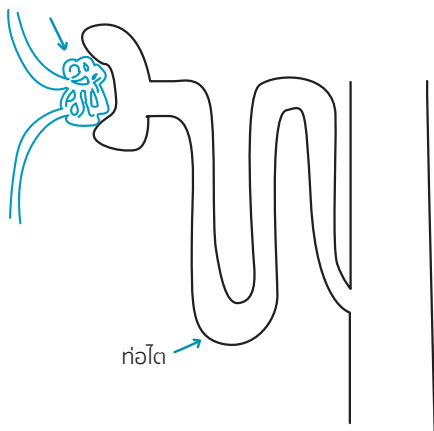
ไตทำงานได้อย่างไร

ก่อน จะเข้าใจว่าไตทำงานอย่างไร หมอจะขอแนะนำโครงสร้างของไตกันก่อน ไตประกอบด้วยเซลล์หลายชนิดเรียงตัวกันเป็นหน่วย เรียกว่าหน่วยไต (nephron) ครับ โดยหนึ่งคนจะมีหน่วยไตประมาณ 1-1.2 ล้านหน่วย หน่วยไตหนึ่งหน่วยมีความยาวประมาณ 3.5-5.5 เซนติเมตร ประกอบรวมเป็นไตขึ้นมา โดยหน่วยไตจะประกอบด้วยกระจุกของหลอดเลือด (glomerulus) ท่อไต (renal tubule) และหลอดเลือด ที่นำเลือดมาเลี้ยงที่หน่วยไต

กระจุกของหลอดเลือด
(glomerulus)

ท่อไต

